

VELENÍ VOJSKU PVO POZEMNÍHO VOJSKA

Rozvoj nepřátelských prostředků vzdušného napadení, zvláště taktického letectva, nabyl v posledních letech na intenzitě. Velení NATO považuje efektivní bojové použití taktického letectva v ozbrojeném konfliktu na středoevropském válečném území za jednu z rozhodujících podmínek pro úspěšné splnění cílů strategické operace. Efektivnost prostředků vzdušného napadení NATO se má v dalších letech zvýšit zaváděním nových a modernizací současných typů bojových letounů a bezpilotních prostředků, zdokonalováním a zaváděním nových typů palubní výzbroje a výstroje, automatizací procesů velení a zkvalitňováním pozemního zabezpečení.

V polovině 80. let mají nové bojové letouny F-15, F-16, A-10, Tornado, Alpha Jet a Mirage 2000 tvořit 30 % celkového stavu letounového parku a spolu s modernizovanými letouny F-4, RF-4 a Mirage F-1 zvýší celkové bojové možnosti taktického letectva NATO více než o 50 %.

Vysoká bojová pohotovost a nepřetržitá připravenost sil a prostředků protivzdušné obrany k odrazení nenadálých úderů prostředků vzdušného napadení jsou důležitou podmínkou přechodu ozbrojených sil státu z mírového stavu na válečný.

Požadavek vysoké bojové pohotovosti a schopnosti okamžitě odrazit nenadálý hromadný úder se promítá i v růstu kvality a kvantity prostředků protivzdušné obrany. Roste i množství sil v pohotovostním systému PVOS s hlavním cílem dosáhnout souladu mezi příletovou dobou taktického letectva nepřítelů ke státním hranicím na dobu potřebnou k uvedení hlavních sil PVO do plné bojové pohotovosti.

Jedním ze základních požadavků na bojeschopnost vojska PVO se stala vysoká odolnost jeho operačních uskupení a bojových sestav. Zvláštní pozornost věnujeme zvýšení odolnosti systému velení a spojovacích soustav, radiolokačního pole a systému uvědomování.

Swazky a útvary vojska PVO pozemního vojska jsou dnes vybaveny moderní protiletadlovou raketovou technikou s vysokou účinností. Vševojskové útvary

a jednotky jsou vyzbrojeny přenosnými a mobilními protiletadlovými komplety blízkého dosahu a malorážovými hlavňovými komplety s vysokou kadencí a přesností střelby.

Nové zbraňové systémy vojska PVO, jejich množství i způsoby použití vyžadují nejen zdokonalení, ale i nové formy a metody jejich řízení.

Současný systém velení vojsku PVO pozemního vojska byl vybudován jednak na základě obecných, trvale platných principů, jednak z hledisek specifických podmínek a možností. Přitom jsme brali v úvahu, že velení vojsku PVO musí zabezpečovat řízení bojové a politické přípravy vojsk v míru, řízení sil a prostředků vyčleněných k zabezpečení nedotknutelnosti našeho vzdušného prostoru a rychlý přechod systému velení z mírového stavu na válečný.

Systém velení silám a prostředkům PVO musí být schopen kvalitně plnit svou funkci bezprostředně se zahájením ozbrojeného zápasu bez podstatné reorganizace. Přitom všechny základní prvky systému velení musíme udržovat v pohotovosti k zabezpečení maximální efektivity bojového použití všech prostředků PVO v konkrétních podmínkách, ve velmi krátkých lhůtách, ve stanovených prostorech a s nejmenšími ztrátami.

Velení v průběhu operací, vzdušných operací, sražení a bojů musí zabezpečit splnění bojových úkolů útočnými a pro nepřítele neočekávanými způsoby činnosti sil a prostředků PVO, včetně veškerého stíhacího letectva na dalekých přístupech od bráněných objektů a uskupení vojsk.

Velení vojskům PVO musí efektivně pracovat v podmínkách velkého nedostatku času. Boj o získání času a předejití nepřítele při plnění bojových úkolů je hlavním principem práce při řízení vojsk. Toho můžeme dosáhnout jen za předpokladu, budou-li prvky systému velení PVO na taktických stupních schopné reagovat na změny situace v reálných časových podmínkách a na operačních stupních s předstihem na základě předvídání činnosti vzdušného nepřítele.

Systém velení vojsku PVO zahrnuje prvky, které vyplývají z přípravy bojové činnosti a vlastního řízení boje při odražení úderů vzdušného nepřítele. Jde o činnosti ve statice i dynamice řídicích procesů.

Struktura velení vojsku PVO vychází z požadavku pevného, operativního a odolného velení v podmínkách soudobých operací. Je v souladu s organizačním začleněním jednotek, útvarů a svazků vojska PVO ve svazech, svazcích a útvech pozemního vojska.

Současný systém velení PVO charakterizují určité disproporce mezi možnostmi zaváděných protiletadlových raketových kompletů a jejich účinným řízením štáby vojska PVO na operačních stupních velení. Optimální rozdělování vzdušných cílů mezi jednotlivé prostředky PVO je na těchto stupních velení značně omezené. Vyplývá to ze zpoždění radiolokační informace, které znásobuje požadavky zbraňových systémů na dálku udání cíle a tím omezení možnosti rozhodování na těchto stupních. Příznivější situace je vytvořena na taktickém stupni velení. Protiletadlový raketový svazek a protiletadlové raketové útvary jsou vybaveny autonomním systémem velení K-1, který plně zabezpečuje zpracování, přenos dat a povelů z VS svazku (útvary) k palběmým jednotkám. Náčelníci vševojskových svazků mají v současné době rovněž autonomní systém velitelských stanovišť PU-12, který v reálném čase zabezpečuje automatizovaný přehled o vzdušné situaci od řídicího radiolokátoru svazku, udání a povelů k ničení vzdušných cílů až k náčelníkům PVO vševojskových útvarů (jednotek).

Otázkám velení silám a prostředkům PVO věnujeme velkou pozornost. Cílem přijímaných opatření je, aby systém velení PVO organizačně a technicky odpovídal požadavkům soudobých zbraňových systémů a zabezpečil optimální využití jejich vysokých bojových možností. Proto jsme již ve výcvikovém roce 1980—1981 započali se zkušební výstavbou společných velitelských stanovišť letectva a PVO frontu a armády. Při cvičení „Taran 1981“ jsme získali první zkušenosti z jejich funkce. Toto cvičení přineslo nové poznatky a zkušenosti z jednotného velení vojsku a PVO. Potvrdili jsme si, že velení ze společných velitelských stanovišť letectva a PVO, se společným střediskem bojového velení letectva a vojska PVO se osvědčilo a přispělo ke zkvalitnění velení v mnoha otázkách. Získané poznatky potvrdily, že na společném velitelském stanovišti letectva a PVO je zabezpečen nepřetržitý osobní styk hlavních funkcíonářů a vytvořeny lepší podmínky pro plánování bojové činnosti, organizaci součinnosti, pronikání informací o změnách v operační sestavě, protostorů bojové činnosti i činnosti vlastního letectva. Jsou příznivé podmínky pro efektivnější a racionálnější využití prostředků radiolokačního průzkumu i spojujících prostředků.

Dosud získané zkušenosti potvrdily správnost směrů rozvoje velení letectvu a vojsku PVO a svědčí o tom, že nastoupená cesta ve zřizování společných velitelských stanovišť na stupni vševojskového svazu je správná a je v ní třeba pokračovat na základě všestranných analýz a vyhodnocení zkušeností i spojeneckých armád, zvláště sovětské.

Na cvičení „Dukla-82“ a „Granit-82“ jsme dále ověřovali a procvičovali zásady řízení bojové činnosti letectva a PVO v podmínkách společného velitelského stanoviště letectva PVO. Strukturu společného velitelského stanoviště jsme budovali z těchto prvků:

Společné středisko bojového velení jako základ společného velitelského stanoviště letectva a PVO. Z tohoto střediska velitel letectva a velitel PVO s podřízenými funkcionáři a bojovými směny bezprostředně řídí vojska, organizují a udržují součinnost.

Společné průzkumné a informační středisko pro vyhodnocování radiolokačních informací, řízení radiolokačního průzkumu, sběru, zpracování, vyhodnocení a pronikání informací k zainteresovaným místům velení.

Skupiny plánování, směrů letectva a PVO, operačně informační, skupiny řízení letového provozu a kontrol letů organizované z počtů bojových směn velitelských letectva a PVO.

V průběhu těchto cvičení jsme získali další poznatky a zkušenosti pro sladěné řízení letectva a vojska PVO ze společného velitelského stanoviště.

Společné velitelské stanoviště letectva a PVO vytváří podmínky k tomu, abychom složité součinnostní vazby mezi frontovým letectvem a vojskem PVO frontu (armád) při plnění společných úkolů řešili s podstatně vyšším efektem než v minulosti. Součinnost a spolupráci letectva a vojska PVO uskutečňujeme s podstatně vyšší intenzitou nejen v oblasti řízení boje se vzdušným nepřítelem, ale i v oblasti operačně taktické.

Plánování a organizaci bojové činnosti letectva a PVO řídíme z jednoho místa — společného místa velení. Vytvořili jsme podmínky pro bezprostřední součinnost a efektivní využití bojového úsilí jednotlivých prostředků PVO, při plnění rozhodujících úkolů operace (boje). Již v etapě plánování a organizace bojové činnosti můžeme vyřešit řadu problémů a přijmout různé varianty. To

umožňuje bezprostřední a trvalý styk vedoucích funkcionářů letectva a vojska PVO frontu (armády).

Na společném velitelském stanovišti letectva a PVO (společné průzkumné a informační středisko) trvale vyhodnocujeme činnost vzdušného a pozemního nepřítele a základem pro rozhodování je jednotná radiolokační informace. Shodným chápáním vzdušné situace vytváříme základní předpoklad pro optimální využití bojového úsilí letectva a vojska PVO. K tomu slouží i neustálý přehled o situaci vlastního letectva a vojska PVO a jejich pohotovosti k plnění bojových úkolů.

V rozhodujících fázích operace, zvláště při vedení vzdušných a protivzdušných operací, zabezpečuje společné velitelské stanoviště centralizované použití letectva a vojska PVO včetně vytvoření výhodných podmínek pro součinnost ve společných prostorech bojové činnosti. Při řízení bojové činnosti plně využíváme zásadu bezprostřední a reálné součinnosti ve vztahu ke konkrétním podmínkám a specifickým situacím při ničení vzdušného nepřítele. K tomu slouží i vytvoření vhodných podmínek pro společné využití spojovacích prostředků letectva a vojska PVO.

Vytvořili jsme výhodnější podmínky pro zajištění bezpečnosti vlastního letectva. Otázky bezpečnosti vlastního letectva řeší speciální skupina řízení a kontroly letů centralizované. Skupina pracuje ve středisku řízení a kontroly letů, udržuje přehled o bojové činnosti frontového a vojskového letectva a v součinnosti se silami a prostředky vojska PVO zajišťuje bezpečnost vlastního letectva.

Součinnostní vztahy mezi letectvem a vojskem PVO jsou na společném velitelském stanovišti zjednodušeny. To se promítá i do součinnosti s ostatními prostředky PVO, řízení bojové činnosti, organizace průzkumu vzdušného nepřítele a spojení. Výhodnost společných velitelských stanovišť letectva a PVO byla potvrzena a je opodstatněna i bez využití automatizačních prvků velení, které v cílovém řešení předpokládáme. V podmínkách současné technické vybavenosti společných míst velení musíme zdokonalovat a ověřovat metodiku práce vedoucích funkcionářů a bojových směn, organizačními a technickými opatřeními důsledně využívat spojovací prostředky letectva a PVO, vytvářet podmínky pro optimální využití informací o vzdušném nepříteli a organizaci jednotného radiolokačního pole letectva a vojsk PVO.

Přezbrojovací proces vojska PVO se promítl i do požadavků na systém spojení. Podstatné zvýšení bojových možností, rozsahů účinné působnosti a prudký nárůst vzdáleností jednotlivých prvků bojových sestav útvarů (svazků) vyžaduje adekvátní možnosti spojovací soustavy. Zvláště naléhavě vystupuje tato potřeba v oblasti přenosu informací o vzdušném nepříteli. Plné využití takticko-technických vlastností moderních protiletadlových raketových kompletů vyžaduje zabezpečit pro ně včasné a úplné informace minimálně o takovém množství vzdušných cílů, které odpovídá jejich bojovým možnostem. Určujícím kritériem je období vedení vzdušné (protivzdušné) operace nebo odrážení hromadných úderů, kdy nároky na přenos informací jsou nejvyšší.

Mohutnost informačních toků a jejich nepřetržitost vyžaduje rozsáhlé kapacitní možnosti přenosových kanálů, aby nedocházelo ke snižování efektivnosti průzkumného systému PVO způsobené zpožděním a redukcí přenášených informací. Obdobné požadavky jsou charakteristické i pro přenos řídicích informací o stavu vlastních prostředků. Utajení přenášených informací je stále naléhavější a jednou z podmínek zvýšení operativnosti velení.

Vybavenost vojska PVO spojovacími prostředky stále zlepšujeme zvyšováním počtu a zaváděním nových prostředků.

Další zdokonalování spojovací soustavy vojska PVO orientujeme především na zkvalitnění její odolnosti a operativnosti s cílem zajistit spojení ve více kmitočtových pásmech, zvýšit počet kanálů a přenosovou kapacitu a dále upevňovat odolnost spojovací soustavy.

Systém velení PVO zaujímá rozhodující místo v účinnosti protivzdušné obrany na všech stupních velení. V současné době je charakterizován určitými disproporcemi mezi potřebou a možnostmi, zvláště na operačních stupních velení. Rozvoj zbraňových systémů a jejich vysoká palebná síla vyžadují optimalizovat využívání bojového úsilí jednotlivých prostředků PVO a maximálně zefektivnit rozhodovací procesy při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení. Charakter vedení soudobých operací podstatným způsobem ovlivnil organizaci a řízení součinnosti prostředků PVO. Příprava a vedení vzdušných (protivzdušných) operací, jako nedílné součásti ozbrojeného zápasu, vyžadují soustředěné úsilí všech prostředků PVO.

V článku jsme poukázali na současný stav velení vojsku PVO pozemního vojska a možné cesty jeho dalšího rozvoje. Záměrně jsme neřešili otázku radiolokačního průzkumu, která v oblasti velení PVO představuje podmiňující specifickou problematiku a vyžaduje samostatné pojednání. Radiolokační průzkum jsme uvedli jen z hlediska věcné návaznosti a místa, které v systému velení zaujímá.